

Blahoslavená Eusebia Palomino Yenes

(narození 15. prosince 1889 – úmrtí 10. února 1935)

Jednou mi bývala představená sester FMA na Litvě, darovala životopis, Eusebie Palomino. Vzal jsem to s velikou nechutí, že to bude zase nějaké nudné zbožné čtení. Když jsem však tu knihu přečetl tak jsem zjistil, že to je drama a několik let jsem ji používal na meditaci. Eusebie, mi velice pomohla pochopit některé věci i význam utrpení a následnou občanskou válku ve Španělsku.

Eusebie Palomino Yenes se narodila v maličké vesničce Cantalpino, v provincii Salamanca, ve Španělsku, v rodině bohaté na víru, ale velice chudé. Tatínek pracoval jako sezonní pracovník u bohatých majitelů půdy, matka byla doma a na zahrádce pěstovala všechno, co by rodině pomohlo přežít, když v zimě nebyla práce. Rodina měla 4. děti. Když už nebylo, co jíst tak tatínek v zimě chodil žebrať a brávil někdy sebou i malou Eusebii a i ona musela prosit pro lásku boží o kousek chleba. Už svatý Jan Bosko když byl v roce 1886 naposledy ve Španělsku a viděl tamní situaci s velikými rozdíly mezi bohatými a chudými tak mluvil tak tvrdě, že don Michal Rua se skoro bál překládat. Viděl, že konce budou smutné. To se nakonec i během občanské války stálo.

Boží žebračka

Když v Cantalpino nastala zima, odcházel vždy jeden muž a jedno dítě žebrať. Byl to čtyřicetiletý muž Augustin Palomino. Jeho dceři Eusebii bylo sedm let. Bývalo moc zima – napsala o té době jeho dcera – cítila jsem však teplo objetí své maminky a doprovázela mne její slova: „Vraťte se brzo, protože velice trpím.“ Když přišli do nějaké vesnice, chodili od domu k domu a prosili pro lásku Boží o trochu chleba. Nikdo neodolal úsměvu žebrajícího dítěte. Sami byli chudí lidé, dali jim aspoň skývu chleba, polévku, nebo trochu čočky, či kousek slaniny. Eusebie a její otec Augustin poděkovali, a pak šli směrem k další vesnici. Když procházeli lesem, nasbírala Eusebia větve, tatínek pomocí dvou kamenů rozdělal oheň a na pánvi, kterou stále nosili s sebou, připravil večeři. Eusebia tvrdí: „Můj tatínek dokázal připravit tak dobré jídlo, že jsem radostí zpívala“. Když se maminka Juana Yenes a Augustin Palomino vzali, spojili tak svou lásku i svou bídu. Bydleli v domku vyhloubeném člověkem, který zpracovával slámu s hlinou. Byly to tři vápnem obílené stěny. Celkem se jim narodilo pět dětí: v roce 1894 se narodil Antonín, který žil jenom tři roky, Dolores v roce 1896, Eusebia 1899, Antonie v roce 1902 a Mojžíš 1907, žil ale jenom několik dnů. Děti přicházely, ale tatínek Augustin nemohl sehnat práci. Bohatí majitelé polí, vlastnili velké lány, ho často najímali od května do září ke kravám, to znamená na 5 měsíců ročně. O rodinu se však musel starat celých 12 měsíců.

Vzpomínky ze školního života

Vzpomínky Eusebie na školu, mají náboženský charakter. Mluví o nich ve svém životopise, který musela na přání představených napsat. Když měla jít do školy tak musela mít doporučení od lékaře a pána faráře. Na faře měli tak vysoké schody, že po nich nemohla vystoupat. Ve škole seděla vedle obrazu, který představoval obětování Izáka Abrahamem i to jak Izák nese dřevo na oběť. Tento vyjev, jí ještě více utkvěl v mysli, když s matkou musela sbírat v lese dřevo a matka ji také dala malou nůši dřeva a toto ji připomnělo vyprávění učitelky o obětování Izáka. Tento výjev potom zrealizuje, když nabídne Bohu svůj život za ukončení občanské

války. Podle jedné její spolužačky nebyla moc nadaná a učitelkou se k ní chovala velice tvrdě, ale to jí neubíralo na veselosti, anebo aby z toho plakala anebo něco podobného. Byla trochu rezervovaná, ale měla na rtech stálý úsměv. Její spolužačky byly daleko bohatší a měly všechno, co ve škole potřebovaly a byly tak často zabrané do hry, že ztrácely školní pomůcky, anebo je bezmyšlenkovitě nechávaly tam, kde si hrály. Eusebie, je potom sbírala, a vracela jim je. Nikdy se nenechala unést hrou, aby zapomněla na všechno kolem sebe. Eusebie, ani v zimě toho moc do školy nenachodila, protože někdy, když bylo nejhůř, musela chodit žebrot. I když se Eusebie, usmívala, tak bylo vidět na její tváři smutek. V pozdějších letech napíše, že už jako mala myslela na smrt a že tato myšlenka jí dávala radost. Velice taky trpěla, když potkala člověka, který žebrot, a ona opravdu neměla nic, co by mu dala. Potom ji napadlo, že mu může dat jedno Zdravas Maria za dotyčného člověka. Myslela si, že jedno Zdravas tomu člověku pomůže. Dlouhé cesty po žebrotě ji naučily jedné věci a to je pozorování přírody a vstřebávání krásy z přírody, kterou potkávala. Potom, když bude sestrou FMA, bude se divit, že lidé k meditaci, potřebují knihu. To nemohla pochopit. Na otázku jak to dělá Ona, tak odpovídala, že jí stačí k meditaci, strom, anebo něco živého a krásného v přírodě. Tak se naučila kontempletovat Boha, aniž by o tom věděla. Žebrání byla pro ni i velikou školou života, poznávala různé lidské povahy i různá lidská srdce. Někde k nim byli velice štedří a někde i velice tvrdí. Ve styku s přírodou se naučila i hlubokému vztahu k Panně Marii, kterou často musela o něco prosit, protože jinou jistotu neměla. Časem zjistila, že o co Pannu Marii poprosí tak to dostane. Poznala však i lidi chudé, ale velice štedré a dobré a tak se naučila chápat, jak je dobré když je člověk k chudým štedrý a dobrý a že má být i ona k chudým dobrá.

Služkou a chůvou v 10 letech

Chudoba donutila rodiče, že musela opustit školu, rodiče jí našli místo kde mohla pracovat úměrně svému věku jako služka. V deseti letech, vzpomíná, Eusebie, mě rodiče poslali jako služku a chůvu do jedné rodiny. Měli dítě a já jsem se musela o něj ráno postarat. Co se týče školy, měla, Eusebie čas navštěvovat jenom první základní. Ohromným prostorem, ve kterém žije, je příroda. První její vnímanou skutečností je Boží svět: „Byla jsem velice šťastná v polích, pozorovala jsem květy na lukách, naslouchala jsem zpěvu ptáků, pozorovala jsem mraky, co pluly po modré obloze, a říkala jsem si, jak je všechno krásné. Nejkrásněji ale musí být v ráji.“ Ve třinácti letech, spolu se sestrou Dolores, odchází do Salamanky dělat služku a chůvu. Z počátku je v rodině, pak v institutu, později u Dcer Panny Marie Pomocnice křesťanů. Jednou v neděli vstoupila do oratoře dcer, aby se dala zapsat do sváteční školy. Sestra Miglietta - ředitelka, ji chvíli pozorovala, pak k ní promluvila. Potřebovali bychom dívku, jako jsi ty, aby nám pomáhala v domácích pracích a doprovázela dívky do státní školy. Chtěla bys to dělat? Vstoupila k nim začátkem prosince 1917. Odložila si svůj chudý batůžek vedle prostého lůžka, kam ji doprovodila její sestřenice. Jako první jí dali umlít kávu. Sestry byly velice chudé a tuto zimu (zatímco Evropa prožívala čtvrtý rok války), klesla v Salamance teplota na 19 stupňů. V celé budově byla jenom dvoje kamna, dívky se shlukovaly kolem nich. Interní i externí žákyně školy měly nižší třídy v domě, ty interní odcházely pak do vyšších tříd do města. Růžena Alfonso byla tehdy malou divenkou, vzpomíná na tu dobu takto: „Byla jsem v koleji, když tam Eusebie, vstoupila. Se zvědavostí, která je vlastní dětskému věku, jsme já i moje kamarádka k ní přišly právě, když čerpala vodu u studny. Nikdy jsme ji předtím neviděly. Pozdravily jsme ji, ona odpověděla a podívala se na nás. Okamžitě nás začal přitahovat její milý pohled, veselost a nenucenost. Dokonce jsme ji každé ráno po příchodu do školy vyhledávaly, abychom mohly slyšet její láskyplná slova a vnímat fascinující výraz její tváře. Sedm měsíců před dovršením dvanácti let přistoupila k prvnímu svatému přijímání podle zvyku tehdejší doby. Její příprava na první svaté přijímání byla krátká, měsíc a půl, ale velice intenzivní. I když její rodiče byli chudí a nemohli jí dat to, co měli ostatní, kteří přistupovali k prvnímu svatému přijímání tak ten den prožila velice šťastně.“

„Žila jenom z Boha a pro Boha“

Eusebie na tu dobu, vzpomíná takto: „Starala jsem se o to, aby v domě bylo čisto. Pomáhala jsem v kuchyni, věšela jsem prádlo, nosila jsem dříví a doprovázela jsem dívky, které u nás bydlely do školy, po městě nebo na nákup. I mezi tolika starostmi jsem byla šťastná a ani jsem moc nepocítovala zimu. Ani námaha ani mrazem popraskané a krvácející ruce mi nezpůsobovaly těžkosti, spíše mě těšilo, že mohu něco obětovat Pánu. Dělal jsem všechno s radostí a s úmyslem, abych umenšila počet svých hříchů a spasila duše.

Z Eusebie nebude nikdy profesorka, avšak z jejího života začíná vyzařovat radostná „křesťanská pedagogika“, která v každé době a na každém místě učí lidi, aniž by si toho všimli a téměř aniž by to chtěli. Dívka Eugenie Sanchez vydává o ní toto svědectví: „Jedna skupina dívek, která bydlela v koleji, byla jsem mezi nimi i já, byla pověřena, aby dala znovu do pořádku jídelnu. Když jsme procházely kolem kuchyně, podívaly jsme se tam jenom proto, abychom viděly Eusebii Palomino. Sestra, která nám dělala asistentku, se nás často ptala: Mohu vědět, proč do té kuchyně chodíte, když už můžete odejít?“ Odpovídaly jsme stále stejně. „Posloucháme tam Eusebii“. Bylo vidět, že žila jedině z Boha a pro Boha.

Příchod salesiánů Dona Boska byl požehnáním pro tuto zemi

Don Bosko myslel na tuto zemi dlouho, ale čekal na vhodnou příležitost. Ta nastala v roce 1879, když markýz de Casa Ulloa chtěl dat svému rodnému městu Utera školu pro chudé chlapce a proto se obrátil na Dona Boska. I arcibiskup ze Seviglia Mons Llucho měl o salesiány zájem, protože je poznal ve městě Lucca (Karel IV tam založil hrad). V lednu roku 1880 tam přišel ohlídnout lidi i terén don Giovanni Cagliero a koadjutor Giuseppe Rossi. Tito dva salesiáni připravili půdu pro první salesiánský dům ve Španělsku. Když v roce V lednu 1881 Don Bosko posílá do Jižní Ameriky svojí misijní výpravu tak 6 salesiánů posílá do Španělska.

V únoru roku 1881 mohla komunita salesiánů pod vedení dona Giovanni Branda začít svojí činnost. Nejdříve omezili svou činnost na školu a farnost. V Barceloně jedna zbožná a bohatá vdova, šlechtična, Dorotea Chopitea, dnes ctihodná, chtěla udělat něco pro chudé chlapce. Napsal řediteli donu Giovanni Branda, jestli by mohli salesiáni založit dům v Barceloně. Don Branda ji odkázal na Dona Boska. Když Don Branda se v roce 1883 zastavil v Turíně tak Don Bosko ho poslal připravit všechno pro založení domu v Barceloně. Když 8. dubna 1886 přijel do Barcelony samotný Don Bosko tak dostal ještě celý kopec Tibi Dabo za Barcelonou, aby tam vystavěl svatyni Božského srdce Páně. Cesta Dona Boska po Španělsku byla triumfální, i když mu někteří radili, aby tam nejezdil, že to nepřežije. 21. listopadu 1886 přišly první sestry FMA do Barcelony a založily tam kolej svaté Doroty. Salesiánské dílo se i po smrti Dona Boska v roce 1888 nadále rozvíjelo, a k tomu hodně přispěl svým dvanáctiletým pobytem ve Španělsku blahoslavený Filip Rinaldi (*28. května 1856 - + 5. prosince 1931), který snad nejlépe pochopil Dona Boska a jeho otcovství. Don Rinaldi jel do Španělska zachraňovat dílo z těžkosti a jeho úspěchy za 12 let byly takové, že byl považován za hlavu Španělských salesiánů. Byl ve Španělsku od roku 1889 do roku 1901. Během devíti let založil 12 nových domů. Dílo zapustilo hluboké kořeny a on sám, který měl veliký dar pro jednání se ženami (Založil taky v roce 1917 VDB), velice pomohl i rozvoji sester FMA. Don Filip Rinaldi, se potom stává generálním ekonomem a v roce 1922 se stává hlavním představeným salesiánů. Pro období po první světové válce jeho energie a jeho moudrost byly pro Kongregaci požehnáním. Nebýt jeho nebylo by možná ani českého salesiánského díla. První čeští salesiáni skládali sliby do jeho rukou.

Postulantka – kuchařka

Je 31. ledna 1922 se aspirantka Eusebia Palomína stává postulankou, spolu s učitelkou Amálií Fernandez. Nyní má odejít do Barcelony a začít přípravu na noviciát. Postulantka - učitelka odjíždí, ale Eusebia (jak vypráví kronika domu), bude dělat postulantát zde, protože v domě schází kuchařka a ona ji nahradí“. První třída základní školy - to zůstane její jediný titul. Napíše o tom toto: „Udělala jsem postulantát v Salamance a každou věc, která mi byla nařízena jsem dělala s radostí.... Zatím, co jsem věšela prádlo, modlila jsem se celý růženc. Všechno jsem nabízela Nejsvětější Panně. Když jsem kráčela po ulici, myslela jsem neustále na svatostánek v kostelích, kolem kterých jsem procházela. Udělala jsem si také duchovní svaté přijímání. Když jsem měla čas a kostel, kolem něhož jsem procházela, byl otevřený, alespoň na okamžik jsem se tam zastavila“. Po šesti měsících jsem odjela do Barcelony. Slavil se zde právě veliký svátek a na každé slavnosti jsou kuchařky vždy ve velké úctě. Inspektorka z Barcelony, suše nařídila, že ji potřebuje, a tak ji bez nějakých odmluv nechaly odejít. Po cestě viděla Eusebia poprvé ve svých 25 letech moře. Mnohokrát se předtím modlila k Panně Marii „Hvězdě mořské“. 5. srpna 1922, obléká Eusebia poprvé hábit sester FMA a začíná dvouletý noviciát. Její dvě spolunovicky na Sestry vzpomínají: „Během prvního roku byla Eusebia pověřena starat se o zahradu“. „Byla jednoduchá, ryzí, nevinná. Kvůli její jednoduchosti se jí častokrát posmívaly, ale ona se nikdy neurazila“. Na začátku jí učitelka v noviciátě, sestra Servallo, nabídla knihu, aby začala meditovat. Eusebie se jí však s údivem zeptala: „K meditaci je nutná kniha?“ „Jak to děláš ty“, zeptala se jí učitelka. „Mně stačí, když vidím olivovník nebo nějaký jiný strom, abych meditovala o Bohu.“ I když měla jenom jednu třídu, přesto Boha znala velice dobře z vlastní zkušenosti. Je Bílá sobota o velikonocích roku 1924. Schází jenom 5 měsíců do doby, kdy by měla 5. srpna skládat sliby a stát se Dcerou Panny Marie Pomocnice. Sestra Eusebia pracuje ve sklepě ve spížce, kde jsou brambory a láhve. Je potřeba je omýt Kdosi na ni volá, že má ihned přijít nahoru. Vezme do každé ruky láhev, co má přinést do jídelny a pospíchá po schodech. Přišlápne si však hábit a skutálí se dolů. Z lahví jsou rázem střepy. Velké kusy skla se jí zabodnou do ramene a přeseknou tepnu, krev stříká na všechny strany. Přivolaný lékař dělá, co může. V noci se objevuje další krvácení, které se jen obtížně zastavuje. Je jí udělena svátost nemocných. Eusebie velice trpí, dva měsíce se pohybuje mezi životem a smrtí. Když se jí někdo zeptá, jak se jí daří, odpovídá velice vlídně: „Plním Boží vůli“. Bůh jí daruje tolik zdraví, kolik potřebuje, aby mohla na lůžku vykonat 5. srpna 1924 sliby a dostala první list poslušnosti, který jí posílá do domu ve Valverde. Když odjíždí, obejmě svoji drahou sestru Caridad a říká: „Staňme se svatými, všechno ostatní je ztráta času“.

Zázraky sestry Eusebie

Valverde je městečko na úplném okraji jihozápadního Španělska, mezi španělskými doly a Portugalskem. Kolem jsou hory, je to ztracený kraj. Přicházejí sem horníci, přijíždějí vozy na odvoz vytěžených minerálů, lidé přivádějí velký počet mul, co pomáhají horníkům s transportem vytěženého bohatství. Ve Valverde žijí prostí a chudí lidé. Když tam sestra Eusebia přichází, přidělí ji kuchyň, vrátnici, prádelnu, asistenci v oratoři. V takových skromných prostorách mezi prostými lidmi bude Bůh působit „zázraky“ skrze sestru Eusebii. V srdcích mnoha lidí zůstane malá žebračka s neodolatelným úsměvem jako ta, která vztahuje své ruce k Bohu. Ani Bůh neumí odporovat jejímu neodolatelnému úsměvu. Dívky ze školy a z oratoře ji při jejím příchodu ohodnotily: „malá, žlutá, hubená s velikýma rukama a s ošklivým jménem“. Za nějaký čas ji však stále častěji vyhledávaly, aby jí pomohly v práci, aby jí naslouchaly. Mluvila jim o matce Mazzarelové, o Donu Boskovi, o misiích mezi Chivary, mezi Číňany, vypráví jim o svatých, o kterých si přečetla v noviciátě. Za několik let budou tyto dívky mezi postulankami v Barceloně. Když se nová inspektorka, matka Covi, ptá postulantek, odkud jsou, slyší neustále opakovat, Valverde, Valverde..... Překvapená matka tedy říká: „Co v tom Valverde je?“ Uslyší, že je tam prostá kuchařka, která vypráví dívkám prostými slovy. Jednou tedy matka Covi do

Valverde přišla. Měla toto datum poznamenané v kalendáři jako normální vizitační návštěvu u FMA. Sestra Eusebia o tom věděla, a proto včas zasela špenát, aby byl na stole co nejčerstvější. Jenže nepršelo, a tak špenát sotva vzklíčil. Sestra Carmen Beguer, co v té době v domě žila, vypráví: „Sestra Eusebia vstoupila do zahrady a řekla Pánu: „Kdybys, Pane, v minulých dnech nechal trochu zapršet, tak bych věděla, co dát dnes k večeři. Pamatuji si, že měla velký hrnc pro vaření na ohni. Když se vrátila do kuchyně, měla špenát velký jako dlaň. Matka Covi tak mohla jíst čerstvý špenát“. Jednou jeden člověk hloubil krumpáčem u sester v suché zemi studnu. Najednou se uvolnil kámen a voda prudce vytryskla. Zakrátko byl celý ve vodě. Sotva měl čas zavolat pomoc. Sestra Eusebia nebyla daleko, běžela za hlasem. Protože nevěděla co dělat, hodila mu tam svůj kříž, co měla na krku. Voda se ihned zastavila a dělník vylezl celý zděšený a zmoklý. Vrátil jí její křížek a poděkoval. Jedna mladá dívka se soukromě svěřila sestře Eusebii, že její tatínek je zoufalý. Měl hospodu, ale protože byl dobrý katolík, netoleroval klení a nemravné řeči. Po jedné takové výtržnosti, kdy návštěvníci zpívali nemravnou písničku, hosté odešli a už se nevrátili. Byl to krach pro celou rodinu. „Buďte klidní, - vrátí se - řekla sestra Eusebia, budu se za to modlit“. Hosté se vrátili a Jenovefa jí přišla poděkovat.

Snívala jsem

Později o sestře Eusebii kolovalo mnoho příběhů, anekdot, které se předávaly slovně. Za sestrou Eusebií přicházeli pro radu seminaristé, řeholní sestry, kněží, dívky. Mluvila s nimi během věšení prádla, při práci na zahradě nebo při vaření brambor v kuchyni. Byla klidná a poradila, předpovídala budoucnost, povzbuzovala ve správném povolání a odrazovala od nesprávného. Když se jí někdo ptal, odkud takové věci ví, odpovídala slovy Dona Boska, jak často opakoval: „zdálo se mi o tom“. Nečetla moudré knihy, ani nevykládala karty. Každý den četla o utrpení Páně. Dělat křížovou cestu je hezké, ale je těžké vzpomenout si na 14 zastavení. Modlit se růženec je jednoduché, ale ne všichni si vzpomenu na 5 bolestných tajemství. Sestra Eusebia namísto 5 bolestných tajemství si připomínala 5 Ježíšových ran: na nohou, na rukou a v boku. Bylo to tak prosté, že by to umělo i dítě. Sestra Eusebie, povzbuzovala i jiné dělat to také tak.

Situace společenská i politická se tehdy ve Španělsku zhoršovala. Země byla na okraji občanské války, která vypukla v noci, ze 17. na 18. července 1936. Tato velice krvavá občanská válka potrvá do 1. dubna 1939. Této války se zúčastnilo mnoho lidí z celého politického spektra. Jenom salesiánů bylo zavražděno 97. Dcery FMA dvě. Všechny kostely byly zavřeny a kněží a řeholníci uvězněni. 1. dubna generál Francisco Franco ohlásil konec války. Válka způsobila asi 500 000 mrtvých a milion lidí opustilo zemi.

Španělsko mělo velkým a dlouhodobým společenským nespravedlnostem zaplatit potoky krve. Přicházela nenávist revolučních marxistů, ti chtěli křivdy nahradit jinými, ještě většími, nenávistí vůči Bohu, kněžím, řeholnicím. Zůstávaly spálené kostely a kláštery. Sestra Eusebie, upozorňovala na bouři, která byla tehdy ještě daleko, a nabídla se Pánu jako oběť za své sestry. Bůh přijal její nabídku. Astma se stalo nesnesitelným, způsobovalo ji mnohokrát skoro smrt. Její tělo bylo někdy jako nafouknutý míč. Zemřela 10. února 1935 v pouhých 35 letech. Ten, kdo byl její smrti přítomen, natahoval ruku jako malá žebračka, a říkal: „Prosím, řekni mi o něčem dobrém, o něčem, co by mě potěšilo.“

Papež Jan Pavel II. Blahořečil tuto žebračku Boží 25. dubna 2004.

Osobně jsem se toho blahořečení zúčastnil.

Jan Ihnát SDB